

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 maja 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Puskarski (przewodniczący)

SSN Jacek Błaszczyk

SSN Marek Pietruszyński (sprawozdawca)

Protokolant Kinga Sternik

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Marka Zajkowskiego

w sprawie **M. C. (C.)**

skazanego z art. 202 § 4a k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 14 maja 2024 r.,

kasacji wniesionej przez Prokuratora Generalnego - na niekorzyść

od wyroku nakazowego Sądu Rejonowego dla Krakowa-Nowej Huty w Krakowie

z dnia 3 lutego 2023 r., sygn. akt II K 11/23/N,

**uchyła zaskarżony wyrok w części dotyczącej braku orzeczenia
o środku karnym określonym w art. 41 § 1 a k.k. i w tym zakresie
przekazuje sprawę Sądowi Rejonowemu dla Krakowa - Nowej Huty
w Krakowie do ponownego rozpoznania.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy dla Krakowa – Nowej Huty w Krakowie, wyrokiem nakazowym z dnia 3 lutego 2023 r., sygn. II K 11/23/N, uznał M. C. za winnego popełnienia czynu określonego w art. 202 § 4a k.k., polegającego na uzyskaniu dostępu do treści pornograficznych z udziałem małoletnich w postaci plików multimedialnych, a następnie posiadaniu ich na nośnikach cyfrowych i za to, przy zastosowaniu art. 37a § 1 k.k. wymierzył mu karę 200 stawek dziennych grzywny, ustalając wysokość jednej stawki na kwotę 20 zł, nadto orzekł przepadek określonych dowodów rzeczowych.

Wyrok ten uprawomocnił się bez postępowania odwoławczego.

Kasację od tego wyroku na niekorzyść oskarżonego, w części niezawierającej obligatoryjnego rozstrzygnięcia o środku karnym, wywiódł Prokurator Generalny, zarzucając temu wyrokowi rażące i mające wpływ na jego treść naruszenie przepisu prawa karnego materialnego, a to art. 41 § 1a zd. drugie k.k., polegające na zaniechaniu orzeczenia wobec oskarżonego jako sprawcy przestępstwa z art. 202 § 4a k.k., środka karnego w postaci zakazu zajmowania wszelkich lub określonych stanowisk, wykonywania wszelkich lub określonych zawodów lub działalności, związanych z wychowaniem, edukacją, leczeniem małoletnich lub opieką nad nim, w sytuacji gdy z treści art. 41 § 1a k.k. zd. drugie k.k. (w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 września 2023 r., a po tej dacie – z treści art. 41 § 1a pkt 2 k.k.), wynika, że w razie skazania za przestępstwo przeciwko wolności seksualnej lub obyczajności na szkodę małoletniego, orzeczenie tego środka karnego na czas określony albo dożywotnio jest obligatoryjne.

W konkluzji skarżący wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy w tym zakresie Sądowi Rejonowemu dla Krakowa – Nowej Huty w Krakowie do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się uzasadniona w stopniu oczywistym.

Na wstępie rozważań podnieść należało, że zgodnie z treścią art. 502 § 2 k.p.k. w razie wydania wyroku nakazowego, obok kary można, w wypadkach wskazanych w ustawie, orzec m.in. środek karny, ale jak to wynika orzecznictwa Sądu

Najwyższego (por. wyroki SN: z 13 lutego 2019 r., V KK 23/18; z 11 marca 2020 r., V KK 274/19), sąd jest obowiązany orzec środek karny, gdy ustawa tak stanowi.

W omawianej sprawie w momencie orzekania przepis art. 41 § 1a zdanie drugie k.k. stanowił, że sąd orzeka zakaz zajmowania wszelkich lub określonych stanowisk, wykonywania wszelkich lub określonych zawodów albo działalności związanych z wychowaniem, edukacją, leczeniem małoletnich lub opieką nad nimi na czas określony albo dożywotnio w razie skazania za przestępstwo przeciwko wolności seksualnej lub obyczajności na szkodę małoletniego.

Ustawą z dnia 7 lipca 2022 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 2600), która w części obowiązuje od 1 października 2023 r. art. 41 § 1a k.k. otrzymał brzmienie: „Sąd orzeka zakaz zajmowania wszelkich lub określonych stanowisk, wykonywania wszelkich lub określonych zawodów albo działalności, związanych z wychowaniem, edukacją, leczeniem małoletnich lub opieką nad nimi na czas określony albo dożywotnio w razie skazania: 1) na karę pozbawienia wolności za umyślne przestępstwo przeciwko życiu lub zdrowiu na szkodę małoletniego; 2) za przestępstwo przeciwko wolności seksualnej lub obyczajności na szkodę małoletniego”. Analiza tych przepisów, w zgodzie z regułami wykładni językowej, prowadzi do jednoznacznego wniosku, że zarówno przed wydaniem wyroku w tej sprawie jak też po tej dacie, sąd miał obowiązek orzeczenia we wskazanych tam warunkach środka karnego wskazanego w art. 41 § 1a k.k.

Przenosząc te wywody na grunt niniejszej sprawy należało wskazać, że w odniesieniu do oskarżonego M. C. zaktualizowały się wyżej omówione przesłanki obligatoryjnego orzeczenia przez sąd środka karnego określonego (ówcześnie) w art. 41 § 1a zd. drugie k.k. W doktrynie prawa karnego podnosi się, że za przestępstwa przeciwko wolności seksualnej lub obyczajności na szkodę małoletniego, do których odwołuje się art. 41 § 1a zd. drugie k.k. należy uznać przede wszystkim te przestępstwa, które zamieszczone są w rozdziale XXV Kodeksu karnego grupującym przestępstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajności. Przesłanka zastosowania zakazu przewidzianego w art. 41 § 1a k.k. zd. drugie k.k. (w brzmieniu do 30 września 2023 r., po tej dacie – art. 41 § 1a pkt 2 k.k.), wchodziła zatem w grę w razie skazania za którekolwiek z przestępstw określonych w tym rozdziale, a więc także za przestępstwo pornografii z udziałem małoletniego (art. 202 § 4a k.k.) – por.

W. Wróbel, A. Zoll (red). Kodeks karny. Część ogólna. Tom I. Część I. Komentarz do art. 1-52 k.k., Warszawa 2016, teza 16 do art. 41; J. Giezek (red). Kodeks karny. Część ogólna. Komentarz. Warszawa 2021, teza 30 do art. 41; zob. również wyroki SN: z 26.03.2024 r., I KK 55/24; z 6.11.2023 r., I KK 132/23; z 25.10.2023 r., I KK 270/23.

Podnieść również należało, że brzmienie przepisu w dacie popełnienia przypisanego czynu, jak i w chwili wyrokowania przewidywało obligatoryjne orzeczenie wskazanego środka karnego bez zaistnienia dalszych przesłanek. Orzeczenie co do tego środka karnego ma charakter obligatoryjny niezależnie od tego, czy sprawca przestępstwa przeciwko wolności seksualnej lub obyczajności dokonanego na szkodę małoletniego uprzednio zajmował tego rodzaju stanowisko lub wykonywał zawód tego rodzaju, a popełniony czyn pozostawał w związku z funkcjonalnym zakresem prowadzonej przez niego działalności (por. R. Krajewski. Zakaz wykonywania zawodu i działalności oraz zajmowania stanowisk związanych z wychowaniem, edukacją, leczeniem małoletnich lub opieką nad nimi w związku z popełnieniem przestępstwa przeciwko wolności seksualnej lub obyczajności na ich szkodę, „Jurysta” 2009/7, s. 31). Omawiany środek karny winien zatem zostać orzeczony już w razie pierwszego skazania za przestępstwo o charakterze pedofilskim.

Podsumowując, Sąd orzekając wyrokiem nakazowym, w sytuacji przypisania oskarżonemu czynu z art. 202 § 4a k.k., był obowiązany orzec również środek karny wskazany w art. 41 § 1a k.k. Brak orzeczenia przy skazaniu obligatoryjnego środka karnego przesądza o ukształtowaniu odpowiedzialności oskarżonego z rażącym naruszeniem prawa karnego materialnego. Uchybienie to miało również istotny wpływ na treść wyroku sądu pierwszej instancji. W rezultacie uwzględnienia przy wyrokowaniu treści art. 41 § 1a k.k., kształt orzeczenia wydanego w tej sprawie byłby zasadniczo odmienny, co rzutowałoby w sposób istotny na sytuację prawną skazanego oraz realizację celów kary w zakresie dotyczącym zasad prewencji indywidualnej.

Ze względu na spełnienie koniunkcji przesłanek wskazanych w art. 523 § 1 k.p.k. kasacja podmiotu wymienionego w art. 521 k.p.k. wniesiona z zachowaniem terminu z art. 524 § 3 k.p.k., podlegała uwzględnieniu. Należało więc uchylić wyrok

Sądu Rejonowego dla Krakowa – Nowej Huty w Krakowie w zaskarżonej części i przekazać sprawę, w tym zakresie, wskazanemu Sądowi do ponownego rozpoznania.

Ponownie rozpoznając sprawę Sąd będzie respektował przepisy prawa karnego materialnego. Będzie miał również na uwadze zmianę redakcji przepisu art. 41 § 1a k.k. wprowadzoną wcześniej przywołaną nowelą.

Z tych wszystkich względów orzeczono jak na wstępie.

[J.J.]

[ms]

Jacek Błaszczuk

Zbigniew Puskarski

Marek Pietruszyński